VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Taloudellinen katsaus

Syksy 2022

TALOUSVALIOKUNTA
13.10.2022
FN. HARRI KÄHKÖNEN

Kiihtyvä inflaatio hidastaa talouden kasvua

BKTn kasvu Suomessa ja siihen vaikuttavat tekijät
prosenttiyksikköä

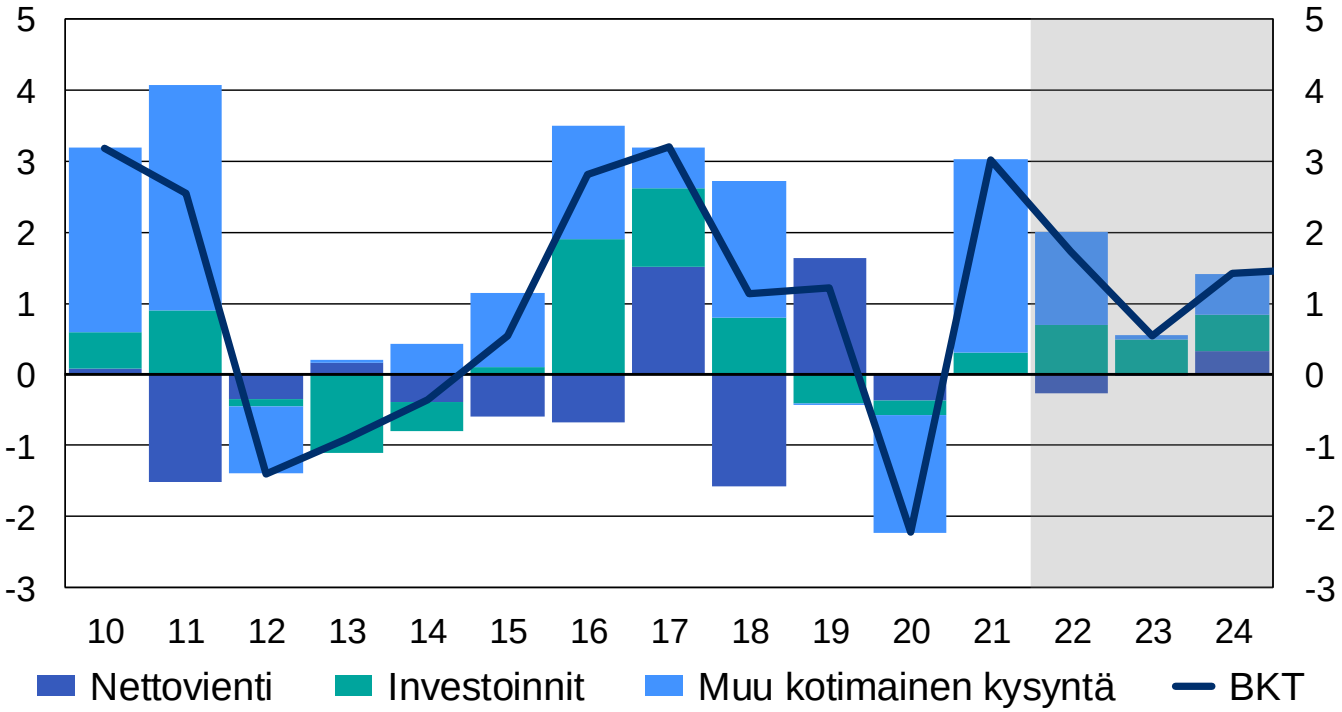

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34170

- Yksityinen kulutus kasvaa edelleen tänä vuonna, vaikka kotitalouksien reaalitulot vähenevät selvästi.
  - Inflaatio on nopeinta tämän vuoden toisella puoliskolla, mutta hidastuu ensi vuonna.
- Yksityiset investoinnit pysyttelevät edelleen korkealla v. 2022, mutta epävarmuuden lisääntyminen ja korkojen nousu hidastavat investointien kasvua ensi vuonna.
- Viennin toipuminen Venäjän markkinan sulkeutumisesta tulee olemaan hidasta, sillä maailmantalouden kasvu kärsii nopeasta inflaatiosta ja epävarmuudesta.

Yritykset kokonaisuutena rahoitusylijäämäisiä

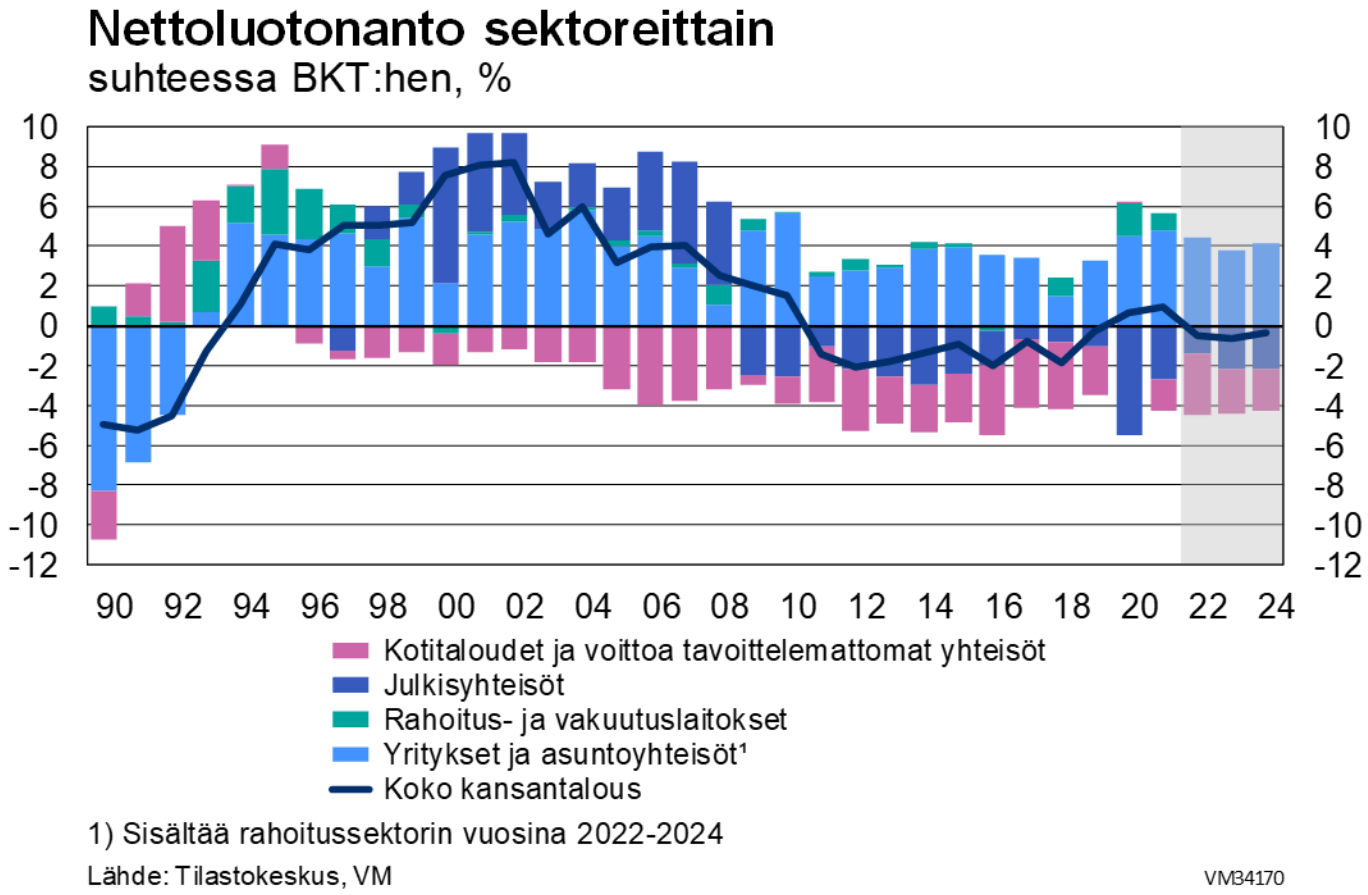

- Koko Suomen yrityssektori rahoitusylijäämäinen v. 1994 alkaen.
- Yritykset voisivat investoida n. 4%/BKT (n. 11 mrd.€) vuosittain enemmän, ilman että koko sektori kääntyisi alijäämäiseksi.
- Tuottavuuslautakunnan mukaan työvoiman huono kohdentuminen Suomessa alentaa merkittävästi tuottavuutta. Tämä saattaa olla osaltaan syynä myös investointien puutteeseen.

Työllisyys hyvällä tasolla, mutta osaaminen rajoittaa yritysten kasvua

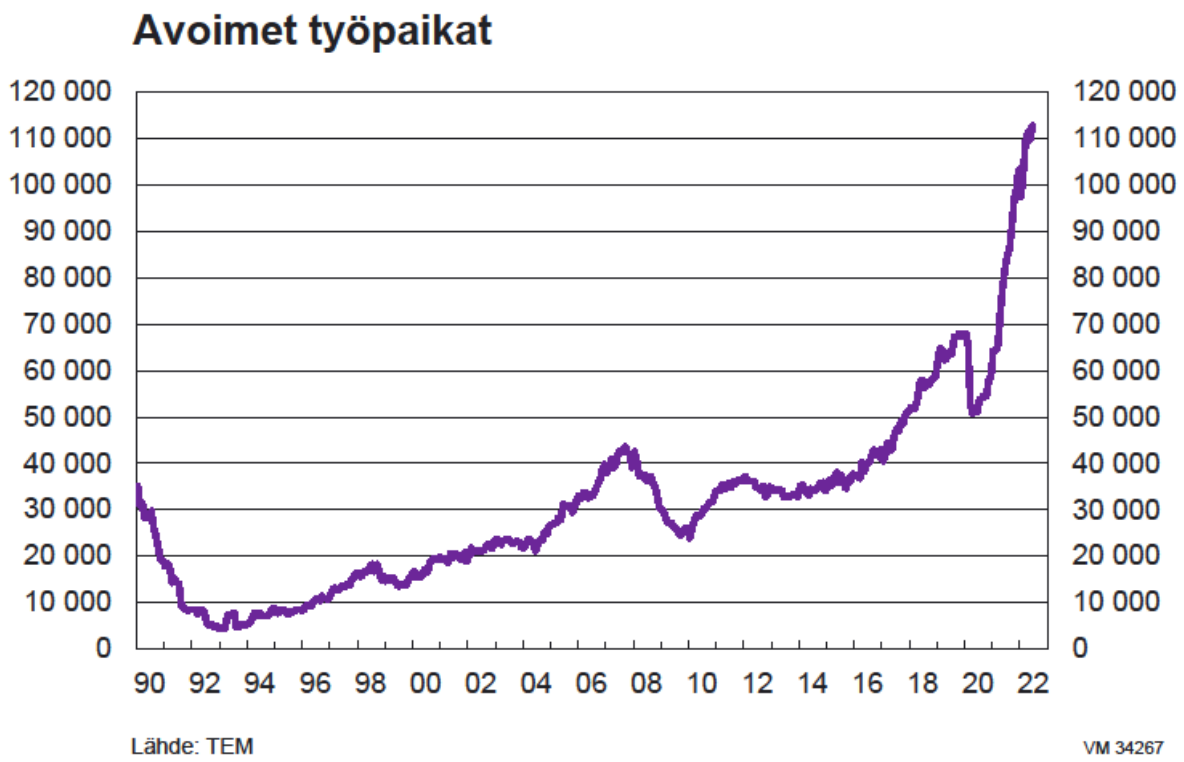

- Avoimien työpaikkojen määrän perusteella työvoiman kysyntä suurta
- Rakentamisessa ja palveluissa ammattitaitoisen työvoiman saatavuus rajoittaa yritysten kasvua laajemmin kuin teollisuudessa
- EK:n kyselyn mukaan osaamishaasteina
  - kokemuksen puutteet
  - erityisosaamisen riittävyys
  - koulutuksen riittämättömyys

Kustannuskilpailukyky ei näyttäisi olevan välitön ongelma

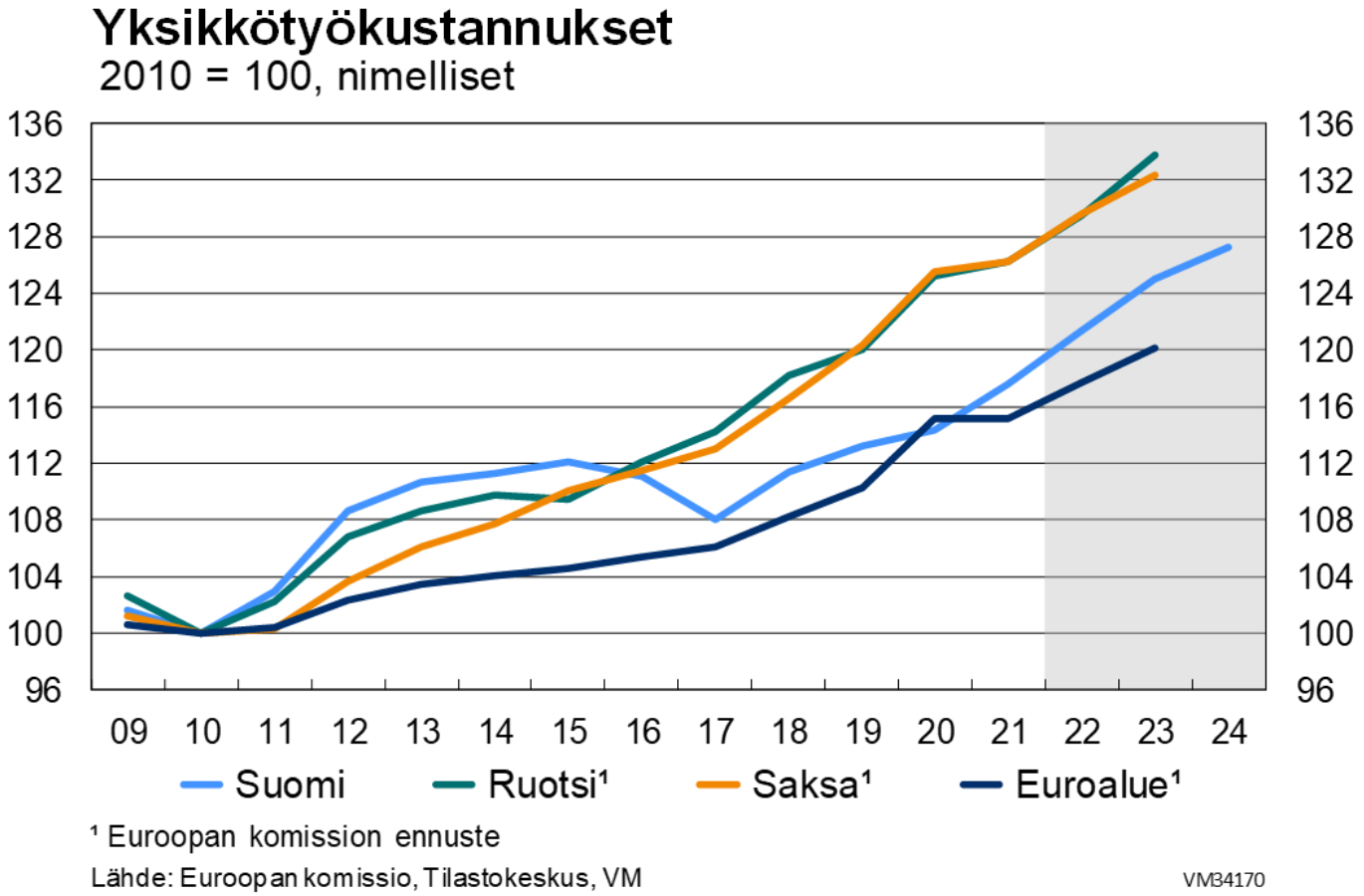

- Nimellisesti työkustannukset eivät näyttäisi kohoavan kilpailijamaita nopeammin
- Palkkakustannusten nousuvauhdista epävarmuutta
- Tuottavuuslautakunnan mukaan reaaliset yksikkötyökustannukset ovat **verrokkimaissa** nousseet enemmän kuin nimelliset eli Suomen kilpailukyky on paremmalla tasolla kuin 2000-luvulla keskimäärin.

Energiapula Euroopassa ja hinta-palkkakierre ennusteen riskeinä

- Kotitalouksien kulutus voi jäädä ennustettua vähäisemmäksi, jos inflaatio kasvaa ja korot nousevat. Inflaation kiihtyminen nostaa paineita suuremmille palkankorotuksille jo tänä syksynä kun palkkaneuvottelut ovat käynnistyneet.
- Hintojen ja palkkojen nousukierre taloudessa olisi itseään ruokkiva ja pidempiaikainen ilmiö, jolla olisi talouskasvua hidastava vaikutus.
- Energian saatavuus ja -hinta saattavat johtaa yritysten tuotannon ja investointien vähentymiseen.
- Toisaalta energiasektorin vihreät investointihankkeet voivat lisääntyä, jos riippumattomuutta fossiilisista polttoaineista tavoitellaan nopeammalla aikataululla.

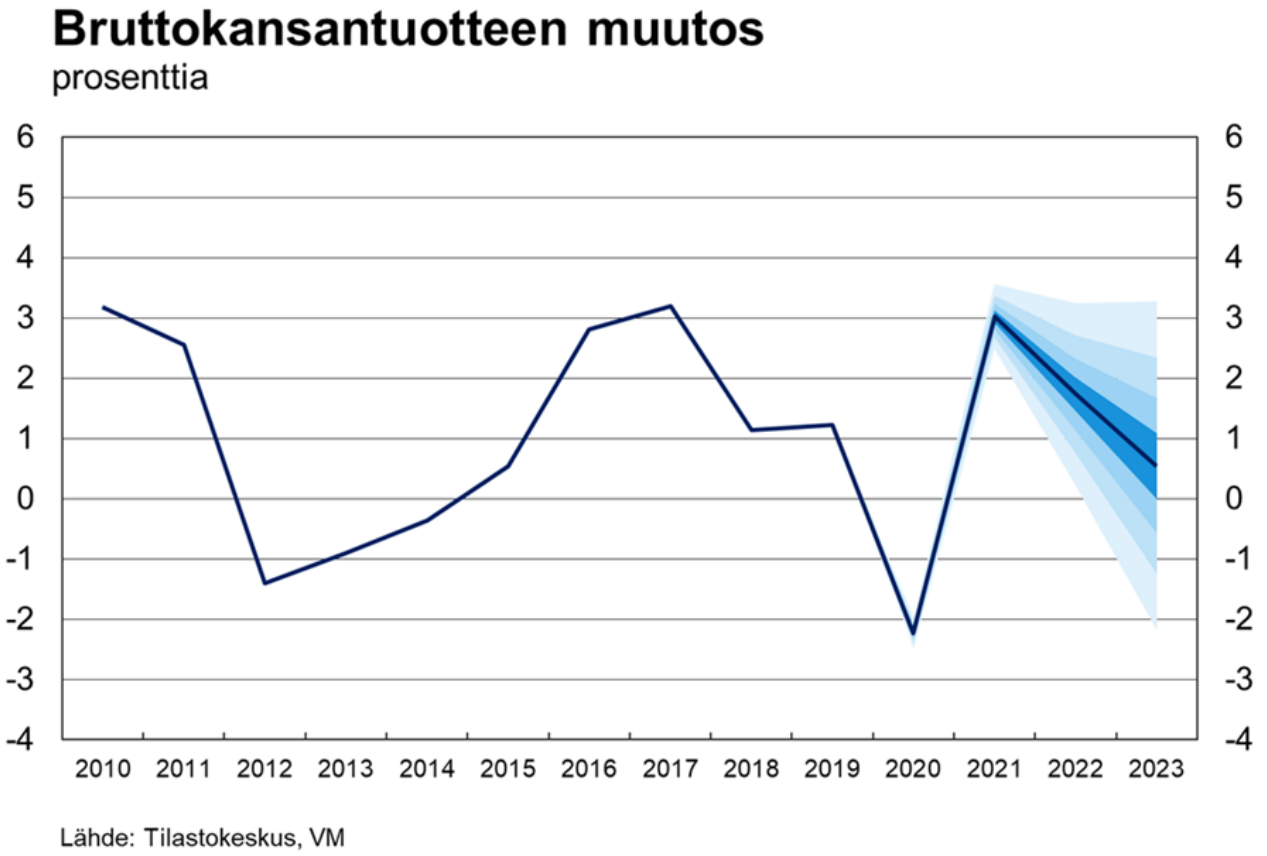

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2023 talousarvioesitys

TALOUSVALIOKUNTA 13.10.2022

BUDJETTINEUVOS TAINA ECKSTEIN

Talousarvioesityksen määrärahat ja poimintoja

Budjettitalouden menot (1/2)

- Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 80,5 mrd. euroa, mikä on 15,6 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen seurauksena budjettitalouden menojen taso nousee koko vuoden tasolla n. 14 mrd. eurolla. Hyvinvointialueiden vuoden 2023 yhteensä 22,5 mrd. euron rahoituksesta 1,9 mrd. euroa maksetaan jo joulukuussa 2022.
- Vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa ei ollut vielä mukana Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vuoksi päätettyjä toimia. Näiden toimien kokoluokka on n. 2 mrd. euroa sekä v. 2022 että v. 2023.
- Kun otetaan huomioon edellä mainitut tekijät, menojen kasvu v. 2023 on n. 2,5 mrd. euroa vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon nähden.

Budjettitalouden menot (2/2)

- Vuoden 2023 menotasoa nostavat mm. laki- ja sopimusperusteiset indeksikorotukset.
  - 2,4 mrd. euroa hyvinvointialueiden indeksikorotus mukaan lukien
  - 1,6 mrd. euroa hyvinvointialueiden indeksikorotus pois lukien
- Lisäksi valtionvelan korkomenojen arvioidaan kasvavan vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon nähden n. 1 mrd. eurolla yleisen korkotason kasvun myötä.
- Toisaalta budjettitalouden menot vähenevät v. 2023 mm. koska koronapandemiaan liittyvät menot pienenevät ja monet hallituksen päättämät määräaikaiset menolisäykset (mm. tulevaisuusinvestoinnit) päättyvät.
- Hintatason muutos ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen aiheuttama rakenteellinen muutos huomioiden hallinnonalojen määrärahat kasvavat noin ½ prosenttia vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Energia

- Energiatuki valtuus 283 milj. euroa, josta
  - 30 milj. euroa EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelmasta investointeihin uuteen energiateknologiaan
  - 225 milj. euroa energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseen kohdistuen akkustrategian mukaisiin investointeihin (25 me), energiatukeen (100 me) sekä vetyhankkeisiin (100 me).
  - Valtuustaso alenee TA 2022 ennätyksellisestä 546 milj. euron tasosta, josta 453 milj. euroa RRF-valtuuksia.
- Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukeen ehdotetaan 150 milj. euroa.
- Julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistämiseen 21,5 milj. euroa kohdentuen liikennesähkön sekä kaasun julkisen jakeluverkoston rakentamiseen.
- Uusiutuvan energian tuotantotuki 135 milj. euroa, mutta hyvin riippuvainen tulevasta sähkön hinnan kehityksestä.
- Päästöoikeuksien huutokauppatulot 450 milj. euroa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukeminen

- Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämismenot 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä.
- Valtion T&K-toiminnan rahoituksen kokonaissummaksi arvioidaan 2,4 mrd. euroa v. 2023.
- Talousarvioesitykseen sisältyy mm.10 milj. euron valtuus EuroHPC-vastinrahoitukseen, 60 milj. euron valtuus Business Finlandin veturiyritysrahoitukseen, 12 milj. euroa ravinnekierrätykseen liittyviin T&K-hankkeisiin, alueelliseen T&K-toimintaan 10 milj. euron valtuus, 5 milj. euroa ammattikorkeakoulujen T&K-toiminnan vahvistamiseen ja 7,5 milj. euroa CSC:n tutkimusinfran rahoitukseen. Luonnonvarakeskuksen tutkimusrahoitusta vahvistetaan 1,5 milj. eurolla ja Suomen ympäristökeskuksen 1 milj. eurolla.
- Osana T&K-rahoituksen kokonaisuutta v. 2023 otetaan käyttöön lisävähennykseen perustuva T&K-verokannustin.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma

- Kestävän kasvun ministerityöryhmä päätti kokouksessaan 22.6.2022 suunnitelman päivityksestä siten, että suunnitelma vastaa Suomen päivitettyä saantoa 1,823 mrd. euroa
- Yhteensä investointien rahoitusta alennettiin noin 273 milj. eurolla.
- Vihreän siirtymän osuus säilyi yli 50 prosentissa.
- Elpymis- ja palautumissuunnitelman avustukset ajoittuvat etenkin vuosille 2022 ja 2023.
- Talousarvioesitykseen sisältyy 574 milj. euroa elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviä menoja. Summassa on huomioitu ministerityöryhmän tekemät linjaukset avustusten vähenemisestä.
- Tuloarvio EU:lta saatavien maksatusten osalta on 391 milj. euroa v. 2023.

Tuloarviot, budjettitalouden alijäämä ja velka

Budjettitalouden tulot

- Vuonna 2023 valtion verotulot kasvavat sote-uudistuksen vuoksi n. 33 % v. 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna ja ovat 64,5 mrd. euroa.
- Verotulojen ennakoidaan olevan 0,7 mrd. euroa suuremmat kuin keväällä (JTS).
  - Arvonlisävero +0,3 mrd. euroa, yhteisövero +0,4 mrd. euroa ja ansio- ja pääomatulovero +0,1 mrd. euroa.
  - Kasvu selittyy pitkälti ennustepäivityksellä eli arviot voivat korjaantua alaspäin, mikäli talouskuva heikkenee.
- Muut tekijät kuin sote-uudistukseen liittyvät ansiotulovero- ja yhteisöveron siirrot kunnilta valtiolle vähentävät valtion verotuloja nettomääräisesti n. 1,7 mrd. eurolla v. 2023
  - Näistä verotuloja lisääviä perustemuutoksia on yhteensä n. 0,1 mrd. euroa
  - ja verotuloja vähentäviä perustemuutoksia n. 1,7 mrd. euroa, josta ansiotuloverotuksen indeksitarkistus 0,6 mrd. euroa.
- Sekalaisia tuloja valtiolle kertyy arviolta 6,5 mrd. euroa v. 2023 ja arvio on pysynyt likimain ennallaan JTS:ssä arvioituun verrattuna.
- Muiden tulojen osalta keskeinen oletus on, että osakemyyntituloja ei kertyisi v. 2023 ja osinkotuloja kertyisi n. miljardi euroa. Osakkeiden myyntituloarviota on laskettu 400 milj. eurolla kevääseen verrattuna.

Budjettitalouden tasapaino

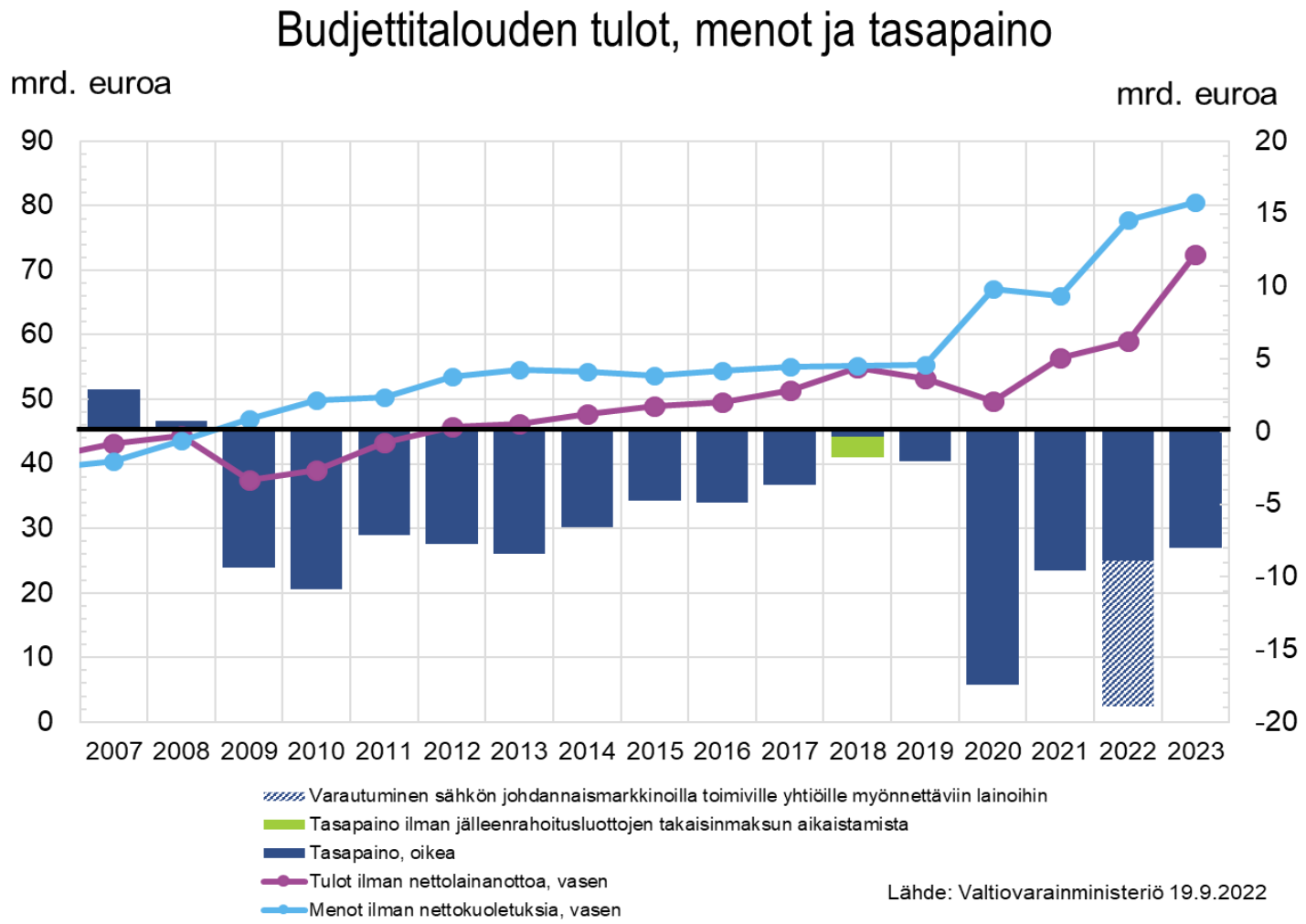

Lähde: Valtiovarainministeriö 19.9.2022

Tasapaino:

2019 (TP): -2,0 mrd. euroa

2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (TP): -9,6 mrd. euroa

2022 (LTA III): -18,9 mrd. euroa

2023 (TAE): -8,0 mrd. euroa

Talousarvion mukaisen valtionvelan arvioidaan olevan vuoden 2023 lopussa n. 156 mrd. euroa, mikä on n. 56 % suhteessa BKT:hen. LTA III 2022 myötä velka-arvio on kohonnut 10 mrd. eurolla merkittäviin lainanmyöntötarpeisiin varautumisen vuoksi.

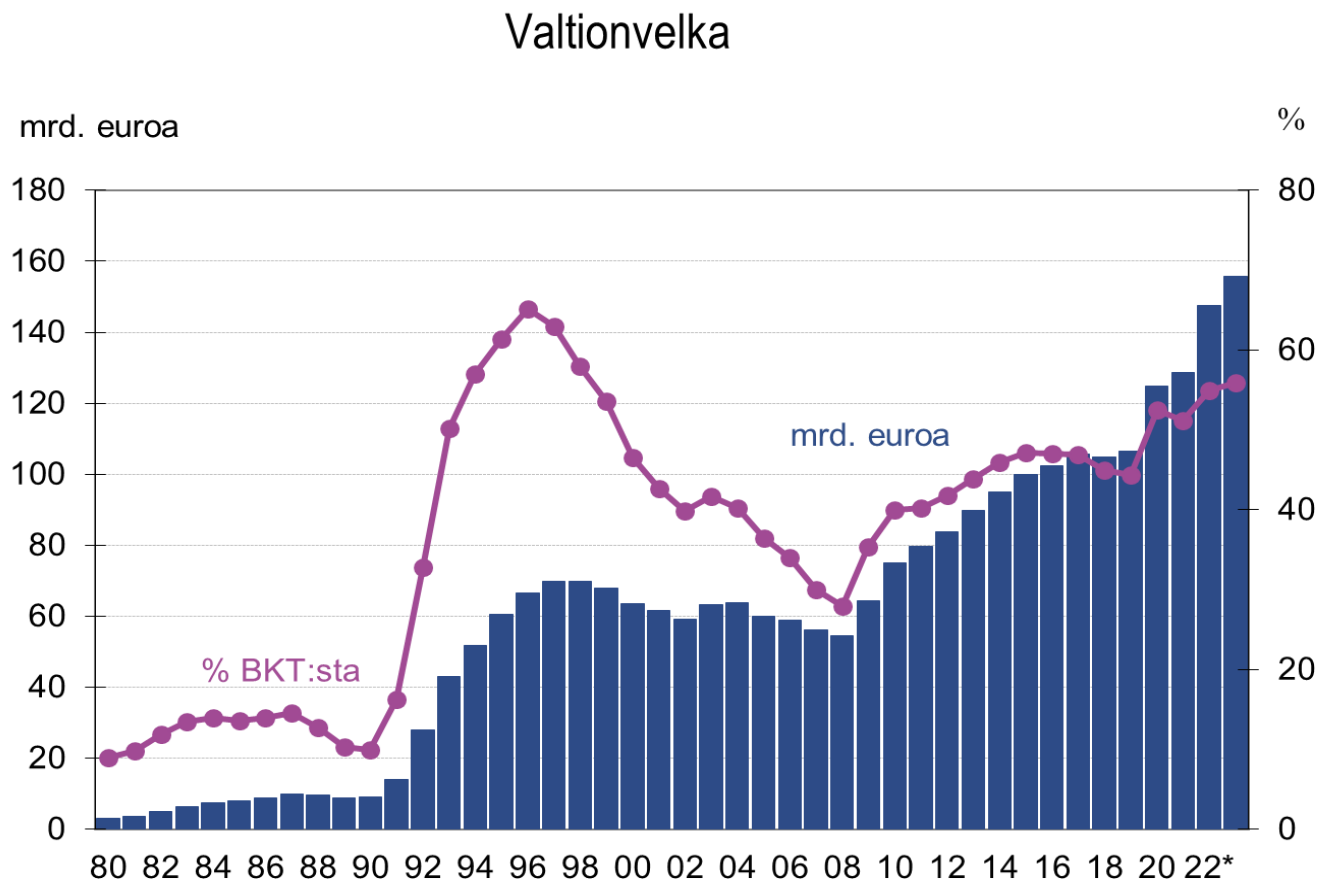

Lähde: Valtiovarainministeriö 19.9.2022

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET